

Josep Maria Huertas va ser veí dels barris del Farró, l'Esquerra de l'Eixample, el Guinardó i el Poblenou. L'últim d'aquests es va convertir en el seu barri d'adopció, on es va implicar en tota mena d'iniciatives ciutadanes: la revista *Quatre Cantons*, l'associació de veïns, l'arxiu històric, el grup d'Acció Catòlica Obrera... A petita escala, aquests espais resumeixen el que Huertas era des d'un punt de vista no tan sols professional, sinó també ètic i humà. Ens hi acostem, de la mà dels seus amics del barri.

L'estreta relació de Huertas i el Poblenou

Gerard Maristany

Quan Josep Maria Huertas va mudar-se a viure al Poblenou, les platges eren un terreny de brutícies amagades darrere d'unes vies de tren, la Protecció de Menors del carrer Doctor Trueta encara funcionava com a tal, i des de la finestra del pis del periodista, l'imponent gasòmetre de la Catalana de Gas dominava per complet la silueta urbana del barri. Josep Maria Huertas va arribar al barri cap a 1970, després de casar-se amb l'advocada –avui jutgessa– Araceli Aiguaviva, que era del Poblenou de tota la vida.

La seva integració en el barri va ser immediata. Tal i com recorda el president de l'Associació de Veïns del barri, Manel Andreu, “quan l'any 1972 es va crear l'associació, tant ell com l'Araceli van ser uns dels socis fundadors”.

Encara que era un nouvingut al barri, Huertas va implicar-s'hi de seguida, coincidint amb uns anys en què el moviment veïnal estava pujant com l'escuma. El millor exemple d'aquesta implicació és el reviscolament de la revista *Quatre Cantons*, editada des de la parròquia de Santa Maria del Taulat, i que de 1973 a 1978 va posar en negre sobre blanc els anhels del Poblenou: la desaparició de les vies de tren, l'arribada del metro, la fi de les molèsties causades pel pas de camions d'alt tonatge... Com s'ha recordat

sovint, *Quatre Cantons* no solament és un dels millors exemples de la gloriosa premsa de barris de l'època; també va constituir-se com a aparador per a professionals com Maria Favà, Àngela Vinent, Juanjo Caballero, Manel Vilaseró, Joma, Fer... i d'uns tals Jaume Caldentey i Blai Marín, periodistes desconeguts que van resultar ser els pseudònims amb què Huertas signava molts dels seus articles en aquella revista.

Els compromisos públics amb el Poblenou anaven, però, més enllà d'aquella experiència periodística. Manel Andreu el recorda fent de cicerone d'uns recorreguts històrics amb autobús pel Poblenou, organitzats cap a 1973 per l'Ateneu Colon i on s'anaven desgranant públicament les reivindicacions pendents. “Quan buscaves una persona experta per fer un debat, una xerrada, sempre estava disposat a col·laborar-hi.” Els exemples s'estenen fins arribar a un de ben recent: la lluita per la preservació del recinte industrial de Can Ricart, considerat per molts com un autèntic prototip de la modernitat industrial a Catalunya. “En la primera manifestació que vam fer per reclamar Can Ricart, hi va venir com un veí més, i al final hi va llegir el manifest fet entre totes les entitats”. “Ell deia –segueix Andreu– que per arreglar el món, més enllà de

Huertas Claveria amb la seva dona Araceli Aiguaviva i el seu fill Guillem als anys vuitanta quan ja vivia al Poblenou. Foto: Pepe Encinas

debats i filosofia, de teories i línies polítiques, el millor que es podia fer era començar per solucionar el que tens al costat. El que podia fer per la gent que tenia a la vora, ho feia”.

EL CARRETÓ DE LA COMPRA

Una de les imatges que més recorden els veïns que el coneixien és la dels dissabtes al matí, quan Huertas agafava el carretó de la compra i s'en-caminava al mercat del Poblenou. Així el recorda la Llum, de la floristeria La Torreta –“sempre passava a saludar”–, els responsables de la carnisseria “Toni i Àgata” –“era un molt bon client”, diuen amb un somriure d’ho-menatge–, o els de la peixateria Ca la Sara, del mercat, que rememoren les seves crítiques a la reforma del Mercat del Poblenou: “Deia que li agradava més l’antic, perquè no hi havia tanta

gent” (pel que sembla, la reforma ha resultat tot un èxit). Per evitar aglomera-cions, solia deixar encarregada part de la compra a la botiga de queviures La Violeta, oberta des de 1921 al carrer Joncar. A la mateixa Violeta era freqüent que s’aturés a picar alguna cosa, sovint tancant-se a la rebotiga,

La seva implicació inclou la revista *Quatre Cantons*, exemple de la gloriosa premsa de barris de l’època

on podia estar-se tranquil llegint el diari, sense que ningú ho sabés. “De vegades –diuen Ramon Forn i Rosa Capelles, responsables de la botiga– no tenia ganes de saludar, perquè sembla que la gent vulgui autògrafs a cada moment...” En la memòria d’aquests botiguers hi ha moltes

converses dedicades a un tema que obsessionava Huertas en la intimitat: el canvi climàtic. “Si li dèiem que volíem anar a la platja perquè feia calor, ell ens deia que aviat el desert arribaria aquí, així que de calor en tindríem sempre que volguéssim.”

Una altra de les parades habituals de cada dissabte era, indefec-tiblement, a la llibreria Etcètera del carrer Llull. Segons els seus llibre- ters de capçalera –Àlex Lerís i Xon Pagès– les lectures habituals de Huertas eren “cine, gènere policíac, qualsevol cosa que tractés de Barcelona i moltes biogra-fies i memòries”. Si havia de fer un viatge, escollia indefectiblement un volum d’Agatha Christie. Devorador i regalador de llibres, Huertas apareixia sovint en reunions de barri amb una

A dalt, el 1974 Huertas i Maria Favà durant un acte de l'associació de veïns del barri. Foto: Pepe Encinas. A baix, el 2005 exercint de guia d'una passejada literària pel Poblenou. A la imatge, al costat de la torre d'aigües. Foto: Xavier Cervera.

bossa de llibres per tal que cadascú agafés lliurement el que més li interessava. Segons s'explica, volia mantenir en 5.000 el nombre d'obres presents a la seva biblioteca.

Per Sant Jordi, Etcètera era parada obligada sempre que havia de presentar i signar les seves novetats editorials. El pròxim 23 d'abril, en homenatge a ell, la llibreria li dedicà monogràficament el seu aparador, malgrat que moltes obres seves estan ja esgotades i no se'n podran vendre nous exemplars. “Renunciem a fer un aparador comercial, perquè tot i que Sant Jordi està per fer calés, també som conscients que aquell dia passarà molta gent per aquí, i que les persones que ens estimem les hem de recordar.”

HISTÒRIA I TERTÚLIA

Cada quinze dies, també en dissabte, Huertas passava per les reunions de l'Arxiu Històric del Poblenou, al centre cívic Can Felipa. “Sabíem que arribava pel soroll del carretó”, recorda l'actual president de l'Arxiu, Jordi Fosas. Tot i que últimament no tenia cap càrrec a la junta –n'havia estat president anys abans–, Huertas seguia sent un dels puntals fonamentals de l'entitat.

Entre les seves últimes aportacions, destaca l'impuls a l'edició d'una enciclopèdia del Poblenou –cap altre barri té una obra similar– o el llibre *Poblenou en blanc i negre*: aquesta obra, basada en fotografies de Pepe Encinas, la va sufragar amb 6.000 euros de la seva butxaca. El llibre es va esgotar i la inversió va ser totalment recuperada.

Per primavera, l'ajuntament estava pendent de la publicació d'uns itineraris pel Poblenou, escrits pel mateix Huertas. L'arribada a les llibreries es va anar retardant a causa de la seva salut, fins al punt que la presentació no es va arribar a realitzar mai. “Són

itineraris 'Josep Maria Huertas' –explica Jordi Fosas–: ell els va fer tots a peu, però si els fas com ell et deia, acabaràs rebentat”. El llibre va sortir a la venda el 5 de març, el mateix dia que a la parròquia de Santa Maria del Taulat se celebrava el funeral de l'autor.

Per Sant Jordi, la llibreria Etcètera era parada obligatòria sempre que havia de presentar i signar les novetats editorials

Tot i que no tenen pressa, perquè fugen dels homenatges precipitats, a l'Arxiu Històric del Poblenou tenen la idea de publicar una recopilació dels articles que Huertas va dedicar al barri. Hi incorporaran un article inèdit que havia escrit feia temps per a la revista anual de l'entitat, *Icària*.

Seguia sent un dels puntals de l'Arxiu Històric del Poblenou del qual havia estat president anys abans

Deixant de banda el compromís de Huertas amb la història, una altra de les petges que estava deixant en el Poblenou havia estat la constitució d'una espècie de *think tank* de barri. Estava integrat per una desena de

També ensenyava català a immigrants. Ell mateix, fill de mare aragonesa, l'havia après a 18 anys per correspondència

veïns, des de l'arquitecte Fosas o la florista Llum Benedicto, passant pel dissenyador Josep Sarsanedas, la periodista Maria Favà o l'advocat i historiador Pep Cruanyes. Reunits cada primer dimarts en tertúlia, convidaven persones que tinguessin coses a explicar, especialment sobre assumptes del barri. La iniciativa

havia tingut tant d'èxit que el mateix Joan Clos, essent alcalde, va demanar de participar-hi.

COMPROMÍS DE BASE

La implicació en els moviments catòlics de matriu obrera és una de les claus per acostar-se a l'ètica de Josep

Maria Huertas. “Estima i fes el que vulguis”, solia aconsellar, manllevant una de les frases més citades de Sant Agustí d'Hipona.

Huertas va militar en els moviments catòlics juvenils, i des de ja feia anys, a l'Acció Catòlica Obrera (ACO). Dins d'aquesta organització, Huertas i Araceli Aiguaviva participaven d'un grup de revisió de vida que es reunia com a mínim una vegada al mes. Aquest tipus de grups treballen segons el mètode de “veure, jutjar i actuar”, inspirat per un capellà obrer que arribà a cardenal, el belga Joseph Cardijn.

Segons explica una de les integrants del grup, Ernestina Rodergas, al final de les converses s'arribava “a compromisos concrets amb la societat, però sempre partint d'una reflexió personal no sobre qüestions etèries, sinó sobre realitats”.

A través del grup d'ACO, Josep Maria Huertas havia endegat en l'últim any i mig un dels seus darrers compromisos de barri: ensenyar català a immigrants. Això ho feia en col·laboració amb la xarxa

veïnal Apropem-nos, que organitzava classes a la parròquia de Santa Maria del Taulat i al centre cívic Can Felipa. Realment, la decisió de Huertas és prou paradoxal, tenint en compte que el periodista, de mare aragonesa, no va posar-se a aprendre el català fins a 18 anys, mitjançant un curs per correspondència. [9]